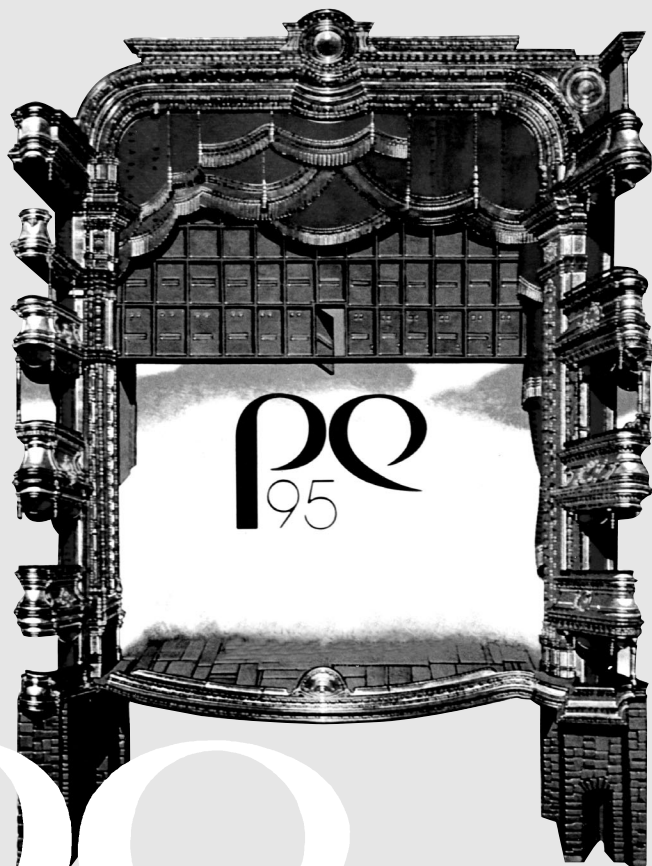

PQ 1995

pq
95

Pražské quadriennale '95

Při přípravě osmého ročníku PQ se systém organizace i způsob práce začaly měnit. Na zpracování koncepce i obsahu PQ se začal podílet daleko větší okruh lidí, než tomu bylo dřív. Ředitelka DÚ Helena Albertová se snažila zřetelněji profilovat práci a poslání DÚ, a tím i PQ. V průběhu doby došlo k některým personálním změnám jak v DÚ, tak v okruhu externích spolupracovníků. Mnohá česká národní střediska mezinárodních nevládních divadelních organizací vyšla z ulit své poněkud utajené existence, začala se zviditelňovat a právě Pražské quadriennale bylo k tomu jednou z vhodných možností i příležitostí. Zapojovala se do rámce PQ svými odbornými diskusními fóry i dalšími aktivitami z okruhu svého působení. Také řada nově vzniklých agentur, produkčních a výstavních firem nabízejících své služby (často ještě praxí neprověřených), dala přípravným pracím nový impuls, nápady a rytmus, ale přinesla také starosti s kontrolou jejich plnění. Pracovnímu a organizačnímu týmu PQ tak odpadly např. problémy s ubytováním, které za něj převzala agentura Garant, s dopravními a transportními službami, které garantovala spediční firma Hansa – Spedservice, s propagací, částečně realizovanou prostřednictvím agentury Rencar, se službami, pohoštěním, aj.

Tato nová situace se promítala i do jednání o obsahu a koncepci PQ 95. Náměty vycházející z předchozí PQ tradice se svěřily v dlouhých debatách a diskusích s novými myšlenkami a novými požadavky.

I když se společnost v přípravném období PQ 95 soustřeďovala především na vytýčení nových společenských kritérií a morálních norem, administrativní, respektive státní aparát nadále pracoval svým způsobem a tempem. Směry kulturní politiky se formulovaly v základních blocích: posuzování, schvalování a podpora jednotlivých kulturních akcí záležela na iniciativě, neodbytnosti a tvrdohlavé neústupnosti jejich předkladatelů.

Zatímco přípravy PQ 91 probíhaly v chaotické době, předpokládalo se, že všechny „dětské nemoci“ tohoto období už jsou překonány a příprava osmého ročníku PQ bude probíhat harmonicky. Jenže státní orgány stále pracovaly dost těžkopádně a protože se před ně vršily různé neodkladné úkoly zásadní důležitosti, projednávání dlouhodobě plánovaných akcí se stále odkládalo.

Vedení DÚ si tuto situaci plně uvědomovalo a bez ohledu na pokyn či souhlas MK zahájilo přípravné práce na osmém ročníku PQ z vlastní iniciativy. Po důkladné analýze předchozího ročníku se přípravný tým PQ začal zabývat dvěma zásadními otázkami: koncepcí a rozpočtem.

Na první schůzce, která proběhla v první polovině roku 1992, se alespoň prodiskutoval další postup a stanovily jednotlivé priority. Názorů na koncepci a strukturu osmého ročníku PQ bylo hned několik, a tak se diskuse uzavřela tím, že bude využito nejen domácích, ale i zahraničních zkušeností. Na schůzku problematiky PQ znalých zahraničních expertů, svolanou na 6. – 8. listopadu 92 do DÚ, byli pozváni Giorgio Ursini z Itálie, Pamela Howardová z V. Británie, Eric Alexander z Nizozemí, Detlev Schneider z Německa, Maija Pekkanenová z Finska, Ján Zavarský ze Slovenska a Joël Rubin z USA. Všichni jmenovaní pozvání přijali, pouze Joël Rubin se omluvil, ale zaslal obsáhlý dopis, v němž formuloval některé své názory na obsah PQ i jeho financování.

Mezitím pracovní tým připravil alespoň předběžný rozpočet, který 29. 5. 92 zaslal na MK ČSR s tím, že rozpočet je sestaven a vyjádřen v cenách z roku 92 a činí cca 7.450.000 Kč. Při jeho předložení však bylo zároveň upozorněno na to, že je třeba počítat s 10% nárůstem cen. Při 10% růstu cen ročně by to v roce 95 znamenalo nárůst o cca 30% a tím zvýšení rozpočtu na 9 milionů korun. MK se k této části nevyjádřilo, pouze doporučilo, aby se DÚ spolu se zahraničními experty pokusil systém financování poněkud změnit, časem pak vytvořit pragmatickou tržní základnu na podporu a financování PQ zejména vyhledáním sponzorů.

2. 11. 92 na schůzce pracovního týmu (Albertová, Adamczyk, Gabrielová, Hájek, Kulhánková, Pleskačová, Potůčková, Ptáčková, Urban) se projednávala příprava schůzky se zahraničními odborníky o PQ 95. Do 6. 11. 92 bylo také třeba zjistit volné termíny výstavních místností, které přicházely pro PQ v úvahu, tj. sál U Hybernů, Průmyslový palác na Výstavišti, výstavní prostor v Míčovně a Belvederu v areálu Pražského hradu, případně v jeho podzemních prostorách, ve Veletržním paláci a v Rudolfinu. Dále bylo třeba tuto informaci doplnit i finančními požadavky za pronájem a služby, případně získat plánky těchto výstavních prostor.

Podle zvoleného místa výstavy se pak bude odvíjet rozsah i obsah PQ 95, úprava statutu PQ i jeho ekonomické a organizační zajištění.

Schůzka se zahraničními experty o koncepci PQ 95, která se konala v DÚ ve dnech 6. – 8. 11. 1992

184_Pražské quadriennale '95

Schůzce organizátorů PQ se zahraničními experty svolané na 6. 11. 92 do DÚ předsedala Helena Albertová, ředitelka DÚ, střídavě s Jaroslavem Malinou, generálním komisařem PQ 91. Kromě zahraničních hostů se jednání zúčastnili i pracovníci DÚ, kteří se přípravou PQ 95 zabývali.

I když již při přípravě předchozích ročníků PQ probíhaly konzultace se zahraničními experty, neměly tenkrát oficiální charakter a pohybovaly se více méně v rovině osobních rozhovorů či písemných výměn názorů. Toto byla první oficiálně svolaná porada, na níž se v přímém dialogu se zahraničními odborníky projednávala koncepce PQ 95 v nových podmínkách nejen společenských, ale zejména ekonomických. Zdálo se totiž, že česká vláda, respektive ministerstvo kultury ČR, nebude mít dost finančních prostředků a už nebude moci být jediným zdrojem a garantem financování takových velkých mezinárodních kulturních akcí. Ideálem by bylo, kdyby se podařilo do realizace PQ zapojit sponzory a částečně i zahraniční vystavovatele. Pokud by se to nepodařilo, hrozilo reálné nebezpečí, že Praha bude muset pro nedostatek financí na výstavu PQ rezignovat. Dalších zájemců o převzetí této aktivity bylo dost. Z nich uvádíme především nizozemský Divadelní ústav, který velmi usiloval o to stát se budoucím hostitelem této velké mezinárodní výstavní akce. Tato myšlenka už byla dokonce vyslovena – sice poněkud vágně, ale přece – na zasedání exekutivy OISTAT a na kongresu USITT v Seattlu v březnu 1992 a vzbudila u všech přítomných podiv, dokonce nelibost a negativní reakci. Na podporu uspořádání osmého ročníku PQ v roce 1995 opětovně v Praze bylo v závěru kongresu jednomyslně usneseno napsat v tomto smyslu dopis prezidentu Václavu Havlovi, v kopii pak ministroví zahraničních věcí Jiřímu Dienstbierovi, ministroví kultury ČSR Milanu Uhdemu a ministroví kultury SR Snopkovi. Otázka další existence Pražského quadriennale se tak dostala až do nejvyšších vládních kruhů.

O všech těchto krocích byli zahraniční účastníci pražské listopadové schůzky informováni. Bylo jim připomenuto, že se projednává PQ 95 za okolností, kdy některé předpisy, rozpočty a systém financování jsou u nás ještě nevyjasněné. V závěru z dvoudenního rokování se zahraničními partnery, shrnutého do dokumentu s názvem „Kde je vůle, tam je i cesta“, je unisono konstatováno, že PQ 95 se musí (a snad i bude) nadále konat jedině v Praze, a to v červnu 95. O místu expozice pochopitelně rozhodnou pražští organizátoři, kteří přitom musí vzít v úvahu dobrou přístupnost pro návštěvníky, umístění v centru města nebo blízko něj, dostupnost pro dopravu exponátů a musí tam být zaručena bezpečnost exponátů. Znovu se diskutovala myšlenka vrátit PQ 95 do Průmyslového paláce jako dosud nejlépe vyhovujícího prostoru, poskytujícího rovné podmínky pro všechny soutěžící. Vedení Parku kultury předběžně s pořádáním PQ 95 v Průmyslovém paláci sice počítalo, ale jeho ředitel upozornil na to, že nejsou dosud vyřešeny mezi Výstavištěm a Magistrátem vlastnické vztahy, což se bezprostředně týká též pronájmu Průmyslového paláce, a nelze ani přesně odhadnout, kdy k této dohodě dojde. Není proto možno uzavírat závaznou smlouvu a přijímat objednávku na rezervaci výstavní plochy v Průmyslovém paláci na červen 95.

Pokračovat v přípravách a být přitom v nejistotě o výstavních prostorách, nebylo nadále možné, a tak vedení DÚ spolu s týmem spolupracovníků vzalo na sebe rozhodnutí, že jelikož se nejvhodnějším místem pro tuto akci jeví Průmyslový palác, bude se výstava konat v jeho prostorách. Tomuto stanovisku se ihned podřídilo pokračování příprav. Díky tomuto nekompromisnímu postoji bylo také konečně možno zabývat se koncepcí, obsahem i rozsahem akce a začít seriózně formulovat statut osmého ročníku PQ.

Počátkem roku 1994 proběhl rovněž konkurs na výběr firmy, která bude PQ výrobně a technicky realizovat. Z oslovených podniků byla vybrána ostravská firma Výstavnictví Chmura, která pracovala pro PQ již v roce 83, tehdy ovšem pod hlavičkou PKO – Ostrava.

Nadále se počítalo s pokračováním spolupráce s OISTAT v dosavadním rozsahu, tj. s pořádáním „malého“ kongresu, mezinárodním sympoziem i s expozicí laureátů čtvrté mezinárodní

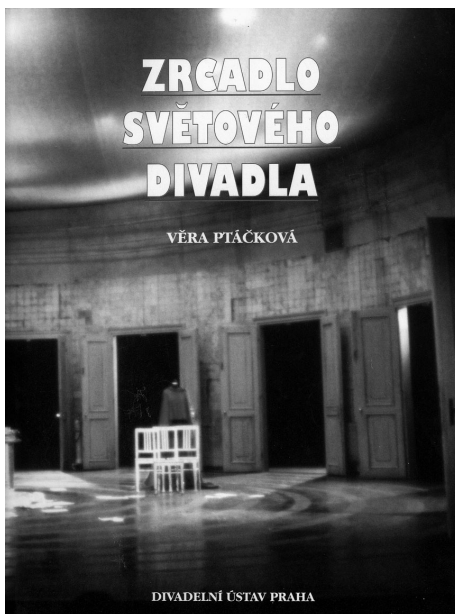
soutěže divadelní architektury OISTAT, pro kterou byl rezervován prostor v levém křídle Průmyslového paláce.

Pokud jde o obsah PQ, bylo přijato doporučení již zmíněné schůzky expertů vyhlásit novou soutěžní sekci **věnovanou literatuře o scénografii a o divadelní architektuře**. Je třeba při této příležitosti připomenout, že šlo o sekci zajímavou a úspěšnou, v níž zlatou medaili získala dr. Věra Ptáčková. Znovu se také iniciovala myšlenka zařadit expozice scénografických škol do sekce soutěžních.

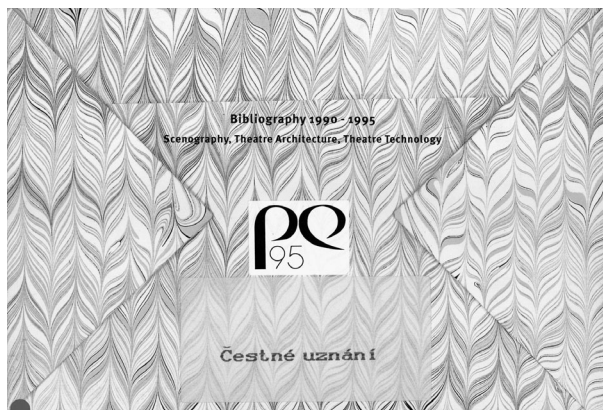
Po návratu z listopadové schůzky v Praze zkonkrétnil Eric Alexander dopisem svou ústní nabídku na spolupráci škol návrhem na přímou účast a konkrétní pomoc holandských studentů z Hogeschool voor de Kunsten při instalaci i demontáži výstavy. Kromě toho by tito studenti také realizovali vlastní projekt nového systému a formy mezinárodní databáze divadelních škol přímým kontaktem se zástupci škol vystavujících na PQ a položili by tak základ plánovanému dlouhodobému mezinárodnímu výzkumu týkajícímu se řízení, organizace a komunikace v oblasti divadla.

Byla to myšlenka velmi zajímavá, navíc jistě upřímně a nezištně myšlená. První část nabídky týkající se pomoci holandských studentů při instalaci exponátů však narážela na celou řadu bariér – od jazykových po organizační. Ostravská firma Chmura z Ostravy, která výstavu stavěla, pracovala výhradně s profesionály, měla přesný časový harmonogram a její zástupci jednomyslně podobnou „pomoc“ odmítli s tím, že by je to v práci především brzdilo, nikoliv pomáhalo.

Pokud šlo o druhou nabídku vytvořit novou databázi divadelních škol, institucí, organizací vystavujících na PQ a jednotlivých umělců, nebylo proti její realizaci námitek až na to, že by se na přípravě projektu měla výrazně podílet – jako nositel celého PQ – i česká strana. Výsledný návrh by pak ovšem bylo třeba prodiskutovat s komisaři národních expozic a zástupci vystavujících škol, aby při zahájení PQ 95 nebyli nečekanou iniciativou holandských škol zaskočeni. Při reálném pohledu se však ukázalo, že realizace tohoto záměru by byla pro holandské studenty velmi náročná organizačně i finančně a velmi by komplikovala také práci sekretariátu PQ. Z české strany žádná škola o tuto spolupráci neprojevila dostatečně intenzivní zájem. Nakonec vyústily všechny holandské pokusy o poskytnutí pomoci při PQ v jiný, reálnější návrh: vymezit v rámci výstavy prostor na vystavení divadelní literatury věnované scénografii, divadelní architektuře a technologii z různých zemí světa, kterou by si mohli návštěvníci během návštěvy PQ prohlížet a pročítat. Vyrožené publikace, knihy a časopisy by bylo možno si přímo na místě zakoupit, případně objednat. Tento návrh byl Výborem i sekretariátem PQ uvítán s jedinou podmínkou, že organizace, obstarání materiálů a jejich prodej včetně služby ve stánku bude zcela v režii a kompetenci holandského navrhovatele, tj. Hogeschool voor de Kunsten z Amsterdamu, což se také stalo. Vedoucí a realizátorkou tohoto projektu byla Saskia de Leeuw spolu s další spolupracovnicí Gaby Wijersovou. Z vystaveného materiálu sestavila, redigovala a vytiskla brožuru „Bibliografie 1990 – 1995, Scénografie, divadelní architektura a divadelní technologie“. Tato

Kniha dr. Věry Ptáčkové *Zrcadlo světového divadla* vydaná v české a anglické verzi oceněná zlatou medailí PQ 95

Brožura „Bibliografie 1990 – 1995“ autorek Saskie de Leeuw a Gaby Wijers získala zvláštní čestné uznání PQ 95

zdařilá brožura byla velmi pochvalně návštěvníky i odborníky kvitována a její význam ocenila i mezinárodní porota, která navrhla udělit autorkám za tuto práci zvláštní čestné uznání.

(Tato ukázka téměř vzorové spolupráce však utrpěla nepěknou černou skvrnu: všechny peníze, které Saskia de Leeuw za prodané publikace utržila, jí v úplném závěru výstavy někdo ukradl. Viníka se nepodařilo ostře ani strážcům zákona vypátrat, jako ostatně ve všech dalších případech krádeží, kterých naneštěstí nebylo málo.)

Koncepce

V čem spočíval pokus odlišit nebo změnit osmý ročník PQ od těch předchozích? Při výběru navržených výstavních prostor se nakonec jako nejvýhodnější jevil opět Průmyslový palác, a to i v případě, že by bylo uvolněno jen jeho levé křídlo. Zbývající potřebný výstavní prostor byl nabídnut v blízké Pyramidě. Po složitém jednání s Výstavištěm a intervencích Magistrátu se podařilo dohodnout pronájem alespoň levého a posléze i pravého křídla Paláce za zvýhodněných finančních podmínek, a to na termín od 12. června do 1. července 95.

Konečně tedy bylo možno upřesnit informace o obsahu, místě a datu osmého ročníku PQ a formulovat konkrétní zadání pro jednotlivé výstavní sekce. Pod tlakem hrozby zmenšené výstavní plochy bylo tradiční členění do jednotlivých sekcí nahrazeno spojením tří soutěžních sekcí – scénografické, tematické a divadelní architektury – do jedné národní expozice pod heslem „*Hledání inscenačního prostoru*“. Výchozí myšlenkou byl předpoklad, že tímto procesem hledání procházejí vlastně všichni divadelní tvůrci a jde tedy o proces tvůrčí, zahrnující i scénografii, dodávající inscenaci její vizuální podobu. Když pak během času došlo ke zvětšení výstavní plochy, nebylo už ani vhodné ani možné koncepci měnit.

1. ledna 1993 došlo oficiálně k rozdělení Československa na dva samostatné státy. S touto změnou sice souvisela řada správních a administrativních opatření, ta se však naštěstí nijak zásadně PQ nedotkla, protože výstava byla od začátku své existence v gesci českého ministerstva kultury. To však teprve v lednu 93, až po několikerém naléhání oficiálně pověřilo DÚ realizaci nadcházejícího PQ. Konečně došel i příslib zajištění rozpočtované částky a také příslib finanční spoluúčasti Magistrátu.

Díky tomu bylo konečně možno v září 1993 (opět ve skluzu) odeslat do zahraničí pozvání k účasti, a to obvyklou cestou prostřednictvím MZV a zastupitelských úřadů.

Výbor PQ

12ti členný Výbor byl podle statutu vrcholným orgánem řídícím přípravu PQ. Tento Výbor, složený ze zástupců MK ČR, MZV ČR, Magistrátu hl. m. Prahy, Kanceláře prezidenta republi-

ky, Výstaviště, DAMU, JAMU, Asociace scénografů, Obce architektů, zástupce OISTAT a DÚ se pravidelně scházeli za předsednictví Michala Prokopa, prvního náměstka ministra kultury.

Zpočátku poněkud váhavá „činnorodost“ tohoto orgánu se v průběhu příprav stala příkladnou, zejména díky spolupráci zástupců MK, MZV, Magistrátu a Výstaviště s vedením DÚ a sekretariátem PQ.

Místo a datum konání

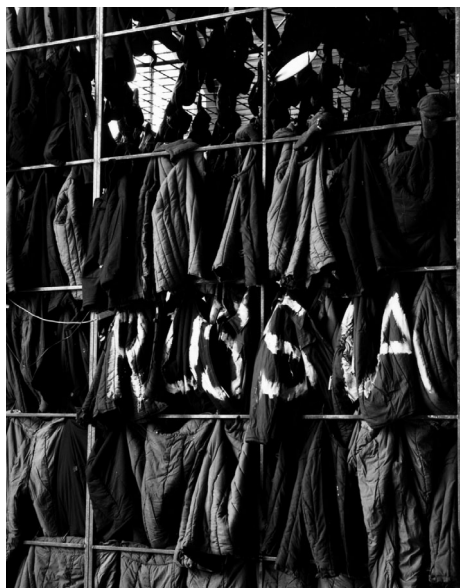
Z předchozích odstavců se mohlo zdát, že přípravy výstavy přes počáteční nesnáze pokračovaly v idylické atmosféře. Bohužel tomu tak nebylo. S Výstavištěm předběžně dohodnutý termín i prostor (původně pouze levé křídlo a Pyramida) vedení Parku na jaře 94 náhle změnilo. Ředitel Výstaviště Karel Klíma dopisem z 21. března 94 sdělil, že došlo k termínovému střetu PQ s Autosalonem a Autosalon tento termínový střet vyhrál; s odůvodněním, že se po 40tileté odmítky podařilo Sdružení automobilového průmyslu prosadit obnovení tradice konat výstavu v Praze a dosáhnout tak zařazení Autosalonu do nejvyšší mezinárodní výstavní třídy. Navíc šlo – jak se o tom ve svém dopise ředitel Klíma zmiňoval – o předběžně slíbený termín. Ředitelství Výstaviště muselo své dlouhodobé realizační závazky, vyplývající z mezinárodního veletržního kalendáře, respektovat, zejména šlo-li o akce komerčního charakteru. Výstava PQ do takových typů výdělečných aktivit Výstaviště nepatřila, a musela proto ustoupit. Výstaviště navrhlo termín PQ výstavy přesunout na datum 26. června – 16. července 95.

Další změna – tentokrát naštěstí pozitivní – se týkala prostoru. Vzhledem k výše uvedenému termínovému posunu Výstaviště velkoryse nabídlo všechny prostory Průmyslového paláce k dispozici PQ, takže bylo možno mít všechny výstavní sekce pod jednou střechou. Díky tomu bylo možno do střední haly umístit reprezentativní výstavu celoživotního scénografického díla Josefa

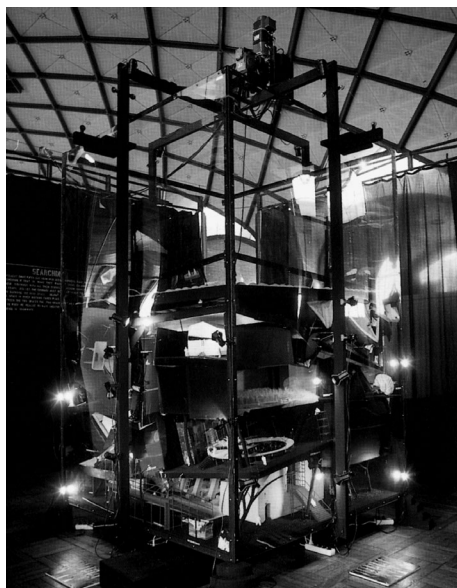

Pohled do instalace expozice Slovenské republiky

188_Pražské quadriennale '95

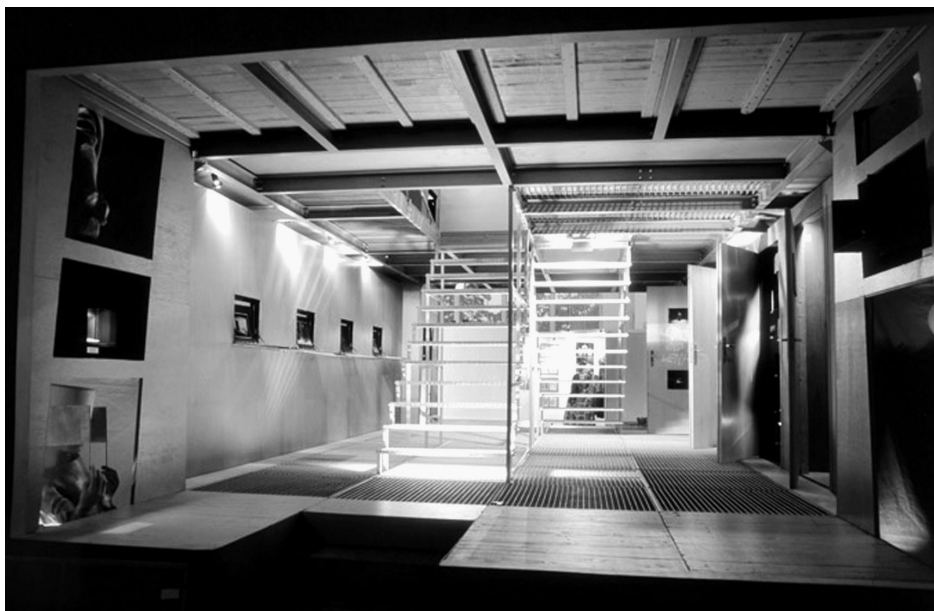
Pohled do instalace expozice SSSR

Pohled do instalace expozice Švédska

Pohled do instalace expozice Izraele

Pohled do instalace expozice Německa, vyznamenané zlatou medailí za scénografii

Pohled na expozici divadelní architektury Belgie, vyznamenané stříbrnou medailí PQ 95

190_Pražské quadriennale '95

Pohled na českou expozici, vyznamenanou stříbrnou medailí PQ 95

Syrská expozice na PQ 95

Svobody. Původně koncipovaná do tzv. "stodoly" v blízkosti Paláce se tak nyní mohla stát neoddělitelnou součástí celkového koncepčního záměru PQ, jak to také bylo původně zamýšleno. Nutno připomenout, že se těšila velkému zájmu všech návštěvníků PQ.

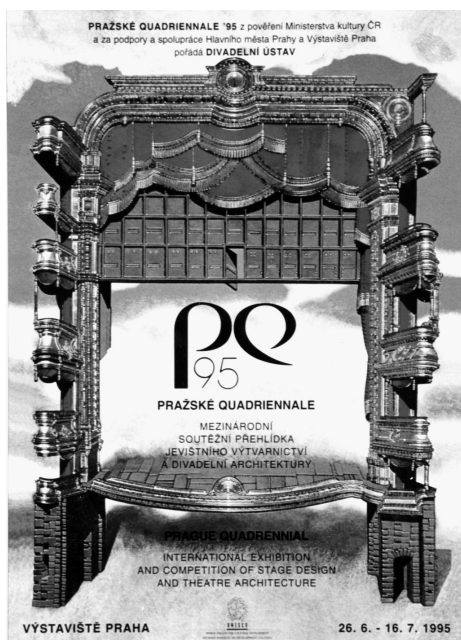
Uvolnění všech prostor Průmyslového paláce tedy výstavě PQ jako celku velmi prospělo, podstatně snížilo projektové a organizační nároky i finanční výdaje. Horší tomu bylo se změnou data zasahujícího až do poloviny „prázdninového“ července. Obě změny přišly v době, kdy již byly všechny informace, pozvání a podmínky účasti rozeslány do zahraničí. Znamenalo to urychleně a výrazně upozornit zahraniční i domácí partnery na tyto změny a přesvědčivě jim je zdůvodnit. Navíc do série drobných nepříjemností zasáhly i české telekomunikace, které provedly celorepublikovou změnu telefonních čísel. Na všech propagačních materiálech, letácích, dopisních papírech aj. se proto skvěly přelepký s novými telefonními čísly.

Přesah termínu do prvních dvou červencových týdnů byl skutečně nevýhodný a potvrdil všechny předchozí skeptické úvahy a varovné hlasy. Projevilo se to především na menším počtu návštěvníků, zejména z řad mladých. Ukončením školního roku zcela odpadly hromadné návštěvy studentů a posluchačů vysokých škol a odborných učilišť, nekonala se tolik požadovaná setkání českých a zahraničních studentů a pedagogů v původně plánovaném rozsahu. Ač je to s podivem, byla v areálu Parku např. uzavřená všechna restaurační zařízení s odůvodněním, že kalendář kulturních, sportovních i komerčních aktivit skončil a udržovat restaurační zařízení se v tomto období prý nerentuje. Také prázdninová omezení místní dopravy ztěžovala přístup na Výstaviště a vzhledem ke značnému přílivu prázdninových zahraničních turistů se snížila i možnost zajistit vhodné ubytovací kapacity. Navíc tehdejší horké letní počasí zvýšilo teplotu ve výstavních prostorách Průmyslového paláce na téměř neúnosnou míru a velmi ztížilo práci nejen instalátorům, ale i mezinárodní porotě. Všichni pracovali „v potu tváře“.

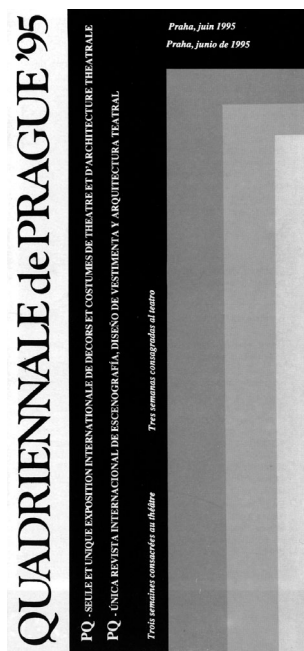
Propagace

Po mnoha zkušenostech z předchozích ročníků a vzhledem k novým podmínkám i situaci v cestovním ruchu si sekretariát PQ dal na propagační činnosti velmi záležet. Kromě písemných informačních materiálů, letáků, plakátů, tiskových besed a spolupráce s masmédií oslovil již v červenci 1993 třicet tehdy v Praze existujících cestovních kancelářů individuálními dopisy a informačními materiály s upozorněním na tuto velkou výstavu a se žádostí informovat o tom jejich zahraniční partnery, nabídnout v rámci programu zahraničních turistů návštěvu výstavy PQ případně spojenou s prohlídkou zámeckých divadel v Českém Krumlově i Litomyšli, divadelním expertům nabídnout možnost tematického zájezdu do Prahy v termínu PQ s možností účasti na odborných seminářích, setkáních, prohlídkách divadelního zázemí vybraných pražských divadel apod. Řada cestovek projevila o tuto nabídku zájem. Po nutnosti změnit termín pořádání PQ však původní nadšení pramenící ze zájmu cestovních kancelářů dostalo pěkně studenou sprchu. Agenti cestovek totiž už měli dávno podepsané kontrakty se zahraničními partnery a posun termínu PQ o celých 14 dní způsobil v programu turistických i zájmových skupin zmatek. Z původně oznámených návštěv zahraničních skupin se realizovala asi jen polovina.

Při závěrečné rekapitulaci se nicméně ukázalo, že sice k poklesu návštěvnosti došlo, nebyl však tak katastrofální, jak se původně zdálo.

Plakát PQ 95 od autora Jana Vančury

Propagační leták PQ 95

192_Pražské quadriennale '95

UNESCO, záštity, granty, sponzoring

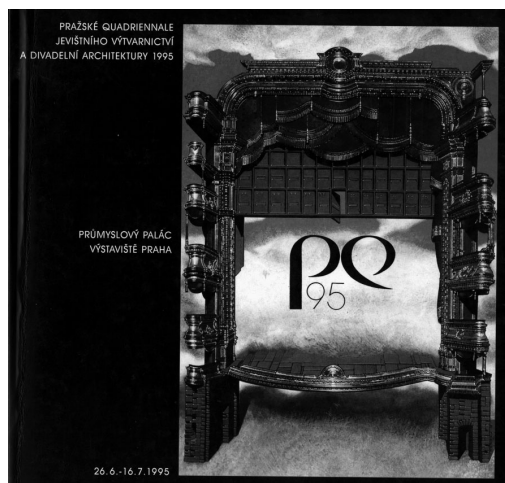
Vzhledem k mezinárodnímu významu Pražského quadriennale předložila národní komise UNESCO při MZV sekretariátu UNESCO v Paříži žádost DŮ a Výboru PQ o záštitu a finanční podporu této akce formou grantu. UNESCO vysoce oceňovalo tuto mezinárodní kulturní aktivitu, jeho zástupci byli již od roku 1971 pravidelně zváni MK ČR a národní komisí UNESCO k účasti na slavnostním zahájení výstavy jako čestní hosté. V roce 1995 došlo k významnému posunu ve vztahu PQ a UNESCO. A to bezpochyby i díky intenzivní diplomatické aktivitě Mgr. Michala Beneše z MK. Konkrétním projevem prohloubení tohoto vztahu bylo zařazení osmého ročníku PQ do Světového desetiletí kulturního rozvoje. Zároveň UNESCO přiznalo Pražskému quadriennale právo užívat logo Desetiletí a informovalo o této významné kulturní akci ve svém bulletinu „UNESCO Culture plus“. Bylo to poprvé, co některá z mezinárodních akcí pořádaných v ČR z oblasti kultury získala takové ocenění. Na základě předchozí žádosti pak poskytlo PQ grant ve výši 20. 000 USD s poukazem, že tato částka je určena na přípravu katalogu PQ, částečně též na podporu účasti zemí ekonomicky méně vyspělých. Na jiný účel nemohl být tento příspěvek použit a musel být UNESCO přesně vyúčtován.

Na zahájení PQ byl pozván pan Anders Arfwedson, ředitel UNESCO pro záležitosti „Světového desetiletí kulturního rozvoje“. Byl by se rád zúčastnil, ale musel se omluvit pro jiné naléhavé úkoly.

Plné ocenění významu PQ vyjádřil také prezident republiky Václav Havel, který této akci poskytl svou záštitu. Prostřednictvím zástupce Kanceláře prezidenta republiky ve Výboru PQ byl průběžně informován o přípravách, sledoval je a zúčastnil se osobně i slavnostního zahájení a následné prohlídky expozic.

Velké porozumění pro význam PQ projevil i primátor dr. Jan Koukal, který celé akci rovněž poskytl svou záštitu a finanční podporu z rozpočtu Magistrátu.

Další hledání sponzorů mezi mezinárodními kulturními organizacemi nebylo už tak úspěšné.

Obálka katalogu PQ 95

Divadelní otaev děkuje **UNESCO** za uznání významu a jedinečnosti mezinárodní přehlídky scénografie a divadelní architektury Pražské quadriennale 95, kterou zařadilo do Dekády světového kulturního rozvoje a poskytlo jí finanční podporu.

WORLD DECADE FOR CULTURAL DEVELOPMENT
DÉCENNIE MONDIALE DU DÉVELOPPEMENT CULTUREL

Úvodní list katalogu PQ 95 s logem UNESCO, které zařadilo PQ 95 do Světové dekády kulturního rozvoje a přiznalo mu právo používat toto logo pro akce PQ 95

Žádost o podporu PQ podaná do programu Kaleidoskop, podporující evropskou kulturní spolupráci, nebyla kladně vyřízena.

Také žádost adresovaná Sorosově nadaci v rámci projektu „East East Programme“ se nesetkala s pozitivním výsledkem. Podařilo se pouze na čs. doporučení dosáhnout od Sorosovy nadace podpory alespoň litevským, lotyšským a běloruským účastníkům PQ.

Přesto, že DÚ – PQ neměl se získáváním sponzorů žádné větší zkušenosti, podařilo se mu získat řadu alespoň menších podpor v podobě věcného plnění, a to především v oblasti propagace. Šlo o různé propagační tiskoviny, grafiku, pozvánky, výlep plakátů, distribuci letáků, pohoštění apod.

Finanční plnění přišlo pouze od ČSOB (a to ve výši 300.000, – Kč) a od soukromého sponzora dr. Ludmily Kopáčové ve výši 40.000, – Kč. (na knihu Věry Ptáčkové *Zrcadlo světového divadla*.)

Třebaže částečně úspěšná, zůstávala otázka sponzoringu stále velkým problémem. Výbor PQ se touto otázkou podrobně zabýval, leč nezaujal jednoznačné stanovisko k návrhu, zda na získání sponzorů pro další ročník PQ použít služeb profesionální agentury nebo učinit odpovědným za fundraising některého ze členů Výboru PQ, Divadelního ústavu či jiné pořádající instituce.

Finanční spoluúčast vystavovatelů

Zvláštní zmínku si zaslouží poprvé v historii PQ uplatněná finanční spoluúčast vystavujících za výstavní plochu národních sekcí. (Výstavní prostor pro sekci škol a divadelních publikací byl nadále poskytován zdarma). Na základě analýzy rozpočtové situace a z rozhodnutí Výboru PQ byl od zahraničních partnerů vyžadován poplatek za plochu nad 20m², stanovený ve výši 5 DEM za 1 m² /den. Zahraniční účastníci byli o tomto požadavku včas informováni několika cirkulárními dopisy, takže si mohli s dostatečným časovým předstihem rozmyslet své nároky na velikost požadované výstavní plochy. Proti tomuto novému opatření nevznikl žádný vystavovatel námitky. Ze 40 zemí vystavujících v národní sekci se s 20 m² poskytnutými zdarma spokojilo jen 12 zemí. Všechny ostatní na větší rozlohu svých expozic ukázněně zaplatily. Za tyto metry navíc se do rozpočtu PQ vrátilo celkem 2,242. 000 Kč.

Vernisáž

Slavnostní zahájení výstavy se konalo 26. června 1995 v 15.00 hod. ve foyer Průmyslového paláce. Původně plánovaný program byl modifikován po zprávě, že prezident republiky Václav Havel přijal pozvání a skutečně se slavnostního zahájení zúčastní. Tato informace se rychle rozšířila po celém Výstavišti, takže při zahájení výstavy hala Průmyslového paláce vzdor všem bezpečnostním praskala ve švech. Bezpečnostní složky to vzdaly a jenom bezmocně přihlížely novým a novým vlnám příchozích.

Vernisáž byla zahájena fanfárami slavnostního pochodu Bedřicha Smetany. Když se ruch v přeplněné hale poněkud utišil, přivítala generální komisařka PQ a ředitelka DÚ Helena Albertová přítomné a požádala ministra kultury ČR Pavla Tigrida o vystoupení. Po něm se ujal slova předseda Výboru PQ Michal Prokop.

Zahajovací ceremoniál zakončil prezident OISTAT Helmut Grosser krátkým pozdravem. Po něm poděkovala Helena Albertová sponzorům za podporu a pomoc, prohlásila výstavu za zahájenou a pozvala hosty na prohlídku výstavy.

Napětí v jednotlivých výstavních stáncích panovalo veliké, poprvé v historii PQ přišel pre-

194_Pražské quadriennale '95

Helena Albertová vítá prezidenta Václava Havla na vernisáži PQ

Pozdrav ministra kultury Pavla Tigrida na zahájení PQ 95

Slavnostní zahájení PQ 95

Helena Albertová, ředitelka DÚ a PQ, provází prezidenta Havla a jeho doprovod výstavou

196_Pražské quadriennale '95

Pohled do foyer Průmyslového paláce

zident se svou suitou a jako osobnost divadla znalá, ba mu oddaná, svědomitě procházel všemi výstavními prostory. Jeho zájem nebyl formální, většinou se i osobně pozdravil s komisaři národních expozic a vyslechl jejich stručný komentář, některé expozice si dokonce velmi pozorně prohlédl, ale pochopitelně se k žalosti některých na všechny nedostalo. Prezidentův čas byl samozřejmě vymezen. I tak se však zdržel déle, než bylo plánováno.

Zpráva o jeho účasti na vernisáži se vzápětí rozběhla do světa a PQ se rázem ocitlo na předním místě všech komentářů masmédií jak doma, tak především v zahraničí.

Přátelské setkání s domácími i zahraničními účastníky po slavnostním zahájení se tentokrát nekonalo v tradičním prostředí Valdštejnského paláce, ale v působivých prostorách Lapidária, které v rámci přátelské spolupráce dalo k dispozici ředitelství Národního muzea. Obdivuhodná sbírka kamenných plastik a kultivované prostředí lapidária učinily na pozvané hosty velký dojem. K dobré náladě a příjemnému pocitu přispělo i to, že budova lapidária se nachází v bezprostředním sousedství Průmyslového paláce, takže pozvaní hosté neztráceli čas složitým přemísťováním do jiných vzdálených reprezentačních sálů a mohli si až do zahájení recepce prohlížet výstavu.

Rozpočet a vyúčtování

Je nutno konstatovat, že při kontrole a ekonomickém vyhodnocení akce došlo ke zjištění, že předběžný rozpočet ve výši 7,450.000, – Kč byl překročen o částku cca 1,200.000, – Kč. Bylo to poprvé v historii PQ, kdy došlo k tak velkému rozdílu mezi částkou plánovanou a reálnou. Toto překročení bylo způsobeno především posunutím data akce, což znamenalo podstatně menší návštěvnost, dílčími změnami původního projektu (místo původně plánované Pyramidy se později uvolnilo právě křídlo a střední hala Průmyslového paláce), dále vydáním graficky náročné pub-

likace dr. Věry Ptáčkové „Zrcadlo světového divadla“ v české i anglické verzi, vydáním katalogu k výstavě Josefa Svobody, vydáním souboru pohlednic „Český divadelní kostým“.

Šlo o publikace vydané sice k PQ, avšak s trvalou hodnotou, které byly a jsou i nadále prodávány v knihkupectví Prospero. Proto Výbor PQ doporučil, aby náklady na knihu dr. Ptáčkové byly vyňaty z vyúčtování PQ a převedeny do nákladů Divadelního ústavu, kam vlastně svou povahou logicky patří.

Pro přípravu dalších ročníků PQ Výbor doporučil věnovat větší pozornost přípravným fázím rozpočtu, dohodě či smlouvě s Výstavištěm o závazném termínu konání PQ vždy v měsíci červnu a analýze poměru nákladů účastnických zemí na platbě pronájmu výstavní plochy nad stanovený limit.

Mezi aktiva osmého ročníku PQ je třeba zahrnout i zahraniční publikace, vystavené v sekci divadelní literatury, které jednotlivé země po skončení výstavy z valné části věnovaly knihovně DÚ v hodnotě cca 100.000, – Kč a obohatily tak její knižní fondy.

Tiskové konference

Po předchozích zkušenostech byla opět uspořádána dvě setkání se zástupci tisku. Na tiskové konferenci pořádané ve středu dne 26. dubna 95 dopoledne v sále Divadelního ústavu byla podána podrobná informace o přípravách této významné mezinárodní divadelní události. Novinářům byly poskytnuty letáky s údaji o koncepci, rozsahu, místu a datu PQ, dále seznamy přihlášených zemí a výčet připravovaných doprovodných akcí. Konference se zúčastnilo 41 novinářů, dopisovatelů, redaktorů ČT, Čs. rozhlasu a ČTK zastupujících 24 redakcí různých domácích i zahraničních novin a časopisů. Dále byli přítomni i členové Výboru PQ, zástupci MK ČR, Magistrátu, Výstaviště, Asociace scénografů a KPR.

Druhé setkání se zástupci tisku proběhlo v pondělí dne 26. června 95 ve 13,00 hod. ve vstupní hale Průmyslového paláce. Kromě poskytnutí nejaktuálnějších informací byla tisková konference spojená s prohlídkou jednotlivých expozic, kde jejich národní komisaři byli připraveni informovat o výstavě své země. Všichni účastníci tiskovky dostali katalog PQ a bulletin s denním programem obsahující informace o konání „národních dnů“, sympozií, seminářů a všech dalších doprovodných akcí.

Setkání se členy diplomatického sboru

Po dohodě s Výborem PQ a MZV ČR bylo stanoveno datum pro setkání se členy diplomatického sboru na středu 12. října 1994 v 10,30 hod. Věren zásadě upozorňovat diplomaty při podobných příležitostech na nové či zrenovované divadelní prostory, vybral DÚ pro toto setkání Divadlo Archa, které bylo právě po větší rekonstrukci a modernizaci technického vybavení a jehož upravené prostory i umělecká činnost byly pro většinu diplomatů neznámé a nové. Ve spolupráci s ředitelem Archy Ondřejem Hrabem byly ve vstupní hale instalovány monitory, na kterých byl během celé besedy nepřetržitě promítán videozáznam z PQ 91. Ve vstupním vestibulu, kde byly umístěny poutače s logem PQ 95, byly promítány krátké videosmyčky záznamu z rekonstrukce divadla Archa.

Hosty krátce uvítal ředitel Hrab, po něm je pozdravil jménem ministerstva kultury a Výboru PQ Bohumil Nekolný a o osmém ročníku PQ informovala ředitelka DÚ a generální komisařka PQ 95 Helena Albertová.

Poté provedl hosty restaurovanými divadelními i jevištními prostory autor rekonstrukce

198_Pražské quadriennale '95

arch. Miroslav Melená.

Největší zájem diplomatů se pak soustředil na individuální pohovory o zastoupení jejich zemí na výstavě a dalších doprovodných akcích.

Průběh schůzky s diplomaty byl opravdu úspěšný. DŮ tehdy zaznamenal zvýšený zájem ambasád o PQ, a to i u zemí, jejichž zástupci se setkání nezúčastnili. MZV ČR informovalo, že řada velvyslanectví vyslovila poděkování za tuto včasnou a zajímavou informaci.

Zahájení besedy se členy diplomatického sboru v divadle Archa. (Bohumil Nekolný a Helena Albertová)

Rekonstrukce divadla Archa architektem M. Melenou – prohlídka byla součástí setkání se členy diplomatického sboru

Pohled na členy diplomatického sboru při besedě o PQ 95 v divadle Archa

Expozice ČR

Českou účast na PQ 95 zajišťovala Asociace českých scénografů, která si zvolila arch. Miroslava Melenu komisařem i výtvarníkem své expozice. České reprezentaci byla přenechána plocha 100m² zdarma, do koncepce její expozice PQ ani DÚ nezasahovaly.

Udílení cen

Slavnostní ceremoniál proběhl v pátek 30. června 95 již tradičně v Rytířském sále Valdštejnského paláce. Letní pohoda a velké vedro pokračovaly, Rytířský sál byl zcela zaplněn: výsledky závěrečného verdiktu poroty se totiž podařilo do poslední chvíle utajit. Návštěvníci byli tedy opravdu a oprávněně zvědaví na hodnocení poroty a vyhlášení laureátů. Toto zachování „mlčenlivosti“ sice vyneslo respekt a velké uznání porotě, sekretariát PQ to však postavilo před nelehký úkol zajistit účast diplomatů alespoň těch zemí, které ocenění obdržely. Oficiální pozvánky sice byly všem diplomatickým misím zaslány již spolu s pozvánkami na vernisáž, ale v té době se ještě samozřejmě nevědělo, kdo bude odměněn. Byl pátek, nádherné počasí, a hrozilo reálné nebezpečí, že diplomaté dají před udílením cen přednost víkendovému programu. A tak sekretariát PQ na poslední chvíli přece jen porušil zásadu utajení, telefonicky informoval velvyslance, jejichž umělci vyhráli a díky tomu se podařilo zajistit účast jejich zástupců. Podle ohlasu lze soudit, že toho nikdo z účastníků nelitoval. Ceremoniál za přítomnosti ministra kultury Pavla Tigrida zahájila ředitelka DÚ Helena Albertová, po ní vystoupil předseda sekce divadelní architektury OISTAT a oznámil jména prvních tří laureátů soutěže OISTAT.

Verdikt poroty PQ s přesně formulovanými zdůvodněními přednesl člen poroty Mel Gusow

Rytířský sál Valdštejnského paláce při udílení cen PQ 95

200_Pražské quadriennale '95

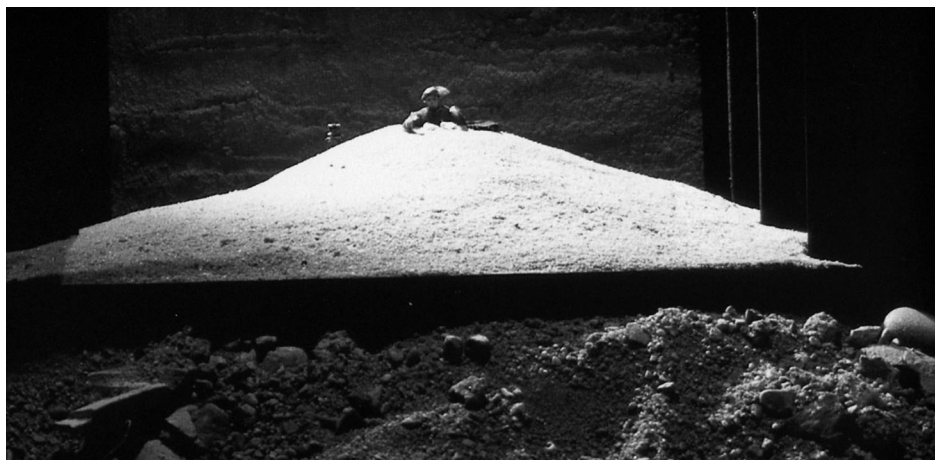
a spolu s předsedou Výboru PQ Michalem Prokopem a předsedou mezinárodní poroty Jaroslavem Malinou se zúčastnil předání medailí i čestných uznání jednotlivým laureátům.

Hlavní cenu Zlatou trigu předával brazilské delegaci osobně ministr kultury Pavel Tigrid. Díky spolupráci s dlouholetou sekretářkou brazilské ambasády pí. Tomcovou se podařilo zajistit přítomnost brazilského tituláře s manželkou a kulturním radou. Byli sice naším naléhavým pozváním zpočátku překvapeni, když však zjistili, že Brazílie získala hlavní trofej PQ, byli upřímně nadšeni, potěšeni, ba dojatí.

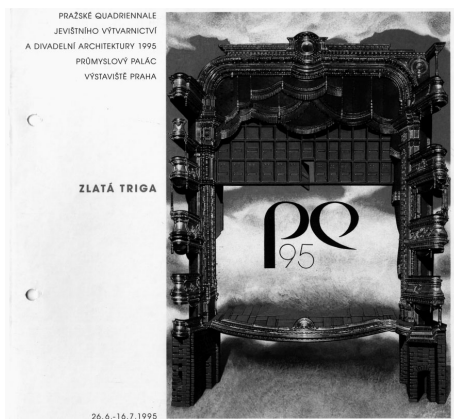
Komisař brazilské expozice J. C. Serroni mezitím z Prahy odejel. Když mu jeho nadšení spolupracovníci telefonovali, že expozice Brazílie je nositelkou Zlaté trigy, upřímně litoval, že se v Praze o dva dny déle nezdržel.

Brazilští scénografové přebírají hlavní cenu PQ 95 Zlatou trigu

Návrh scény J. C. Serroniho z brazilské expozice na PQ 95

Diplom k udělení Zlaté trigy PQ 95

stava celoživotního scénografického díla Josefa Svobody, uspořádaná k jeho 75. narozeninám ve Střední hale Průmyslového paláce.

Mezi velmi navštívené akce patřil i „malý“ kongres OISTAT a mezinárodní sympozium s tématem „Tři dekády PQ a OISTAT“. K této příležitosti vydal OISTAT v redakci Jana Dvořáka, člena exekutivního výboru této mezinárodní organizace, brožuru věnovanou historii a třicetileté aktivitě OISTAT.

Doprovodné akce

Byl tu především zajímavý projekt, koncipovaný jako Divadelní festival, jehož dramaturgií a realizací se zabývalo brněnské Centrum experimentálního divadla a jeho ředitel Petr Oslzlý. Mělo být využito areálu Výstaviště k představení nejzajímavější produkce českých, případně i zahraničních divadel. Tento projekt zůstal bohužel pouze v návrhu: Posun termínu PQ jeho realizaci zhatil. Většina pražských divadel rovněž končila sezónu, takže živé divadlo se v doprovodných akcích příliš neobjevovalo. Většina doprovodného programu byla soustředěna na výstavy, odborné semináře, setkání, sympozia a „národní dny“.

K nejvíce vyhledávaným akcím patřila vý-

Prezident Václav Havel s prof. Josefem Svobodou při prohlídce jeho expozice ve Střední hale Průmyslového paláce

Obálka brožury Tři dekády OISTAT

202_Pražské quadriennale '95

Poprvé došlo také k mezinárodnímu setkání divadelních kritiků AICT s tématem „Kritika a PQ“. V přátelské debatě se dvanáct divadelních kritiků z jedenácti zemí věnovalo diskusi o významu a přínosu PQ pro rozvoj divadla. Výměna názorů totiž ukázala, že divadelní kritika se často omezuje jen na analýzu režijní práce a hereckých výkonů a scénografii jako nedílnou složku inscenace opomíjí. Výstava PQ je proto v tomto směru významnou připomínkou.

Mezinárodní sympozium Federace pro divadelní výzkum FIRT s tématem „Scénografie jako průsečík divadla a výtvarných umění“ soustředilo řadu významných teatrologů, divadelních teoretiků i scénografů. O bohatosti názorů, námětů a úvah o dalším trendu divadla a jeho výtvarných složek svědčí vydaný sborník všech příspěvků z tohoto zasedání.

Mezinárodní seminář ASSITEJ nazvaný „Dům – netradiční využití inscenačního prostoru“ nabídl zajímavé téma především scénografům, režisérům, hercům divadel pro děti a mládež.

Výborným doplňkem PQ, které pojednávalo o současném divadle, byla výstava barokních divadelních kostýmů s názvem „Divadelní kostým na českých zámcích“, instalovaná v Praze na Vyšehradě.

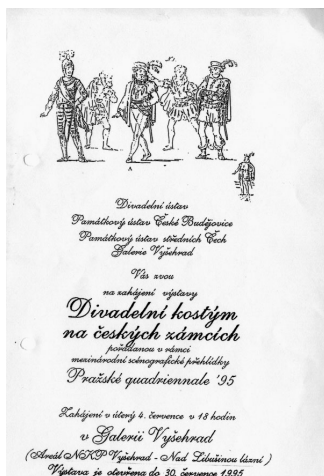
Také Národní galerie se zapojila do doprovodných akcí PQ výstavou „Česká kubistická scénografie“ instalovanou v Domě u Černé Matky Boží v Praze.

Vystoupení brněnského loutkového divadla „Radost“ se hrou Staré pověsti české (autor Vlastimil Peška) patřilo spolu s hostováním bulharského loutkového divadla „CREDO“ k jednomu z několika „živých“ divadel, které se v rámci PQ prezentovaly.

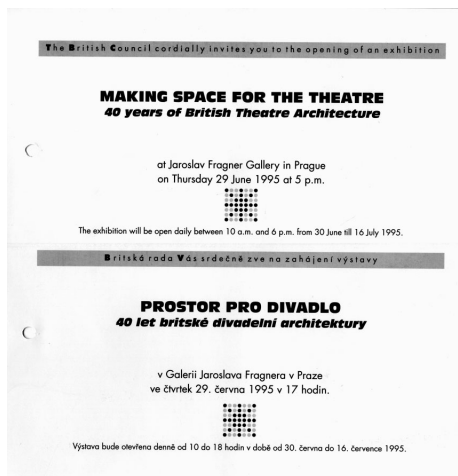
Bulharské kulturní středisko v Praze instalovalo v rámci doprovodného programu ve svých prostorách výstavu scénografa Krassimira Valkanova a menší výstavu bulharského divadelního plakátu.

S podobnou iniciativou přišlo rovněž Polské kulturní a informační středisko v Praze, které ve svém výstavním sálku prezentovalo výstavu unikátní sbírky Centra polské scénografie Slezského muzea v Katovicích s názvem „Teatraby“.

Významnou akcí byla rozsáhlá výstava britské instituce Theatre Project, kterou v Praze ve Fragnerově galerii instaloval a pod názvem 40 let britské divadelní architektury zahájil sám Iain Mackintosh. Výstava měla velký úspěch a ohlas u odborné veřejnosti a byla důstojným doplňkem výstavní sekce divadelní architektury na PQ.

Pozvánka na zahájení výstavy „Divadelní kostým na českých zámcích“ na Vyšehradě

Pozvánka na výstavu „40. let britské divadelní architektury“

Národní technické muzeum v Praze připravilo výstavu „Tři století divadelní architektury v Čechách“.

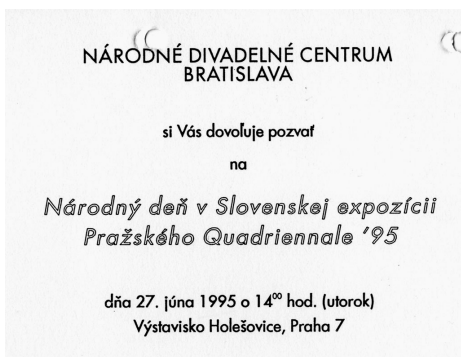
Zajímavým příspěvkem k doprovodnému programu PQ byla výstava „Divadlo jako týmová tvorba“, kterou v Divadle Labyrint připravil režisér Karel Kříž a jeho spolupracovníci (Jaroslav Malina, Jan Vančura, Helena Anýžová, Marie Franková, Vladimír Svoboda a Martin Poš).

Řada zemí nevynechala možnost a příležitost přiblížit divadlo a scénografii své země na „národních dnech“ a zaplnila již tak nabitý program prvního i druhého týdne PQ. Byli to scénografové Bulharska, Japonska, Slovenska, Velké Británie, Kanady, Chile, České republiky, USA, kteří buď přímo ve svých expozicích nebo na půdě velvyslanectví informovali o vývoji divadla ve svých zemích.

Efektivní byla spolupráce s festivalem Tanec Praha, jehož představení se zúčastnila řada hostů PQ.

K velmi žádaným akcím patřily nabídky prohlídek technického vybavení jevišť a technického zázemí Stavovského divadla, Národního divadla a Laterny magiky doprovázených odborným výkladem. Této možnosti v rámci doprovodných akcí využilo velké množství odborníků.

Časté dotazy zahraničních návštěvníků PQ na mozartovské tradice v českém hudebním životě a divadle vedly k tomu, že byla zájemcům umožněna prohlídka Mozartovy Bertramky spojená s odborným výkladem, a to pro velký zájem opakovaně.

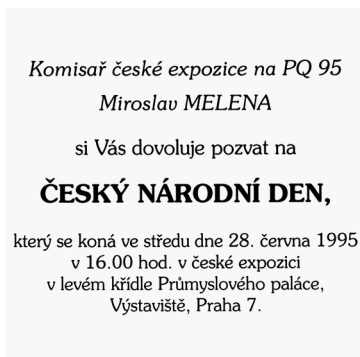
Pozvánka na Národní den Slovenska

Pozvánka na Národní den Chile

Pozvánka na Národní den Kanady

Pozvánka na český Národní den

204_Pražské quadriennale '95

Z mimopražského doprovodného programu to byla především již tradičně návštěva Českého Krumlova k prohlídce zámeckého barokního divadla včetně původní dřevěné divadelní techniky a letní scény s otáčivým hledištěm. Odborný výklad na místě byl zajištěn.

Kostýmním výtvarníkům, teatrologům i scénografům byla dále nabídnuta možnost zúčastnit se mezinárodního workshopu, který na téma „Barokní divadelní kostým jako inspirace pro současnou kostýmní tvorbu“, uspořádal s Divadelním ústavem českobudějovický Památkový ústav ve dnech 2. – 4. 7. 95, rovněž v Českém Krumlově.

K mimopražskému programu patřil i zájezd do Litomyšle k prohlídce tamního zámeckého divadla – rovněž s odborným doprovodem a výkladem.

Velká pozornost při přípravě doprovodného programu byla věnována setkání studentů a pedagogů pod názvem „Den scénografických škol“. Tato akce, plánovaná pedagogy DAMU a částečně i JAMU do sekce divadelních škol hned na první týden PQ, tj. 28. června, dokud jsou ještě pedagogové i studenti v Praze, však příliš neuspěla. Setkání mělo být zahájeno na Výstavišti prohlídkou expozic jednotlivých škol, pokračovat v expozici katedry scénografie DAMU a skončit přímo v budově školy na DAMU. Ve stanovený den a hodinu se prostor sekce scénografických škol na Výstavišti zaplnil zahraničními pedagogy a studenty, čeští organizátoři však chyběli. Pedagogové DAMU, kteří měli program studentského dne na starosti, se zřejmě špatně domluvili a nikdo z nich se nedostavil. Nastala mírná panika, zmatené pobíhání, telefonování a jen díky Pamele Howard, britské scénografce a pedagožce, která pohotově zaimprovizovala a ujala se moderování tohoto setkání, mohl program pokračovat. Prezentace expozice katedry scénografie DAMU ovšem z plánovaného programu vypadla. Pochroumanou pověst pomohl poněkud napravit odpolední program v budově DAMU, na němž se podařilo zajisti účast několika českých pedagogů a studentů. Zahraniční hosté se tam zúčastnili vernisáže studentských prací jednotlivých ročníků katedry scénografie a následně vernisáže výstavy posluchačů katedry alternativního divadla instalované ve sklepení Domu Pánů z Kunštátu v Retězové ulici.

Uvedený nemilý výpadek z jinak dobré spolupráce s DAMU vedl v následujícím ročníku PQ

Ukázka z expozice sekce scénografických škol – Lotyšsko

Členové mezinárodní poroty PQ 95

ke jmenování komisařů pro jednotlivé výstavní sekce včetně sekce scénografických škol, odpovědných nejen za výběr a instalaci exponátů, ale i za realizaci plánovaných doprovodných programů.

Mezinárodní porota

Mezinárodní porota byla jedenáctičlenná a pracovala za předsednictví Jaroslava Maliny. (Její složení je uvedeno na str. 208).

V původním návrhu byl mezi pozvanými porotci významný americký scénograf Ming Cho Lee. Bohužel odpověděl na pozvání negativně s odvoláním na své současné zdravotní problémy, ale pravděpodobně v tom byly i finanční nároky spojené s letenkou do Prahy a zpět. S ohledem na velmi ztenčený rozpočet PQ se totiž porotcům tentokrát nehradilo cestovné. Američtí kolegové pak navrhli místo něj Mela Gussowa, kritika, novináře, publicistu, který se ukázal velmi zkušeným znalcem divadla, kultivovaným a pohotovým diskutérem a platným členem poroty. Při hodnocení uměl uplatnit svůj netradiční pohled na vystavené celky, uměl vysvětlit a zdůvodnit svá hodnocení a mnohdy tak odhalil to, co divadelníci neviděli.

Porotu doprovázela Bára Topolová, po zkušenostech z předchozích ročníků jí pomáhala profesionální tlumočnice. Přes únavné vedro, které porotce provázelo ve všech prostorách Průmyslového paláce, včetně zasedací místnosti, pracovala porota velmi intenzivně, debaty a diskuse však neměly konfliktní charakter a členové poroty se na výběru oceněných a laureátů shodli jednomyslně. Na závěrečném zasedání vyjádřili hluboké uznání organizátorům PQ 95, že i přes nepopulární přesun termínu výstavy do prázdninového období svedlo PQ 95 dohromady divadelníky z více než čtyřiceti zemí a umožnilo tak shlédnout a konfrontovat velkou rozmanitost je-

206_Pražské quadriennale '95

jich tvůrčí práce. Opět to byla studentská sekce, která vzbudila zaslouženou pozornost a oživila diskusi o tom, zda a jakou formou studentské expozice ocenit a vyznamenat. Debata na toto téma ale skončila bez konkrétních návrhů – podobně jako již několikrát v minulosti.

Vzhledem k vysoké úrovni vystavených exponátů udělila mezinárodní porota zvláštní zlatou medaili expozici Velké Británie za to, jak její umělci příkladně naplnili a ozřejмили téma zvolené PQ 95 „Hledání inscenačního prostoru“.

Hlavní cenu PQ – Zlatou trigu udělila porota expozici Brazílie, která svou koncepcí a shromážděnými exponáty povýšila divadlo na slavnostní událost, na místo radosti a hlubokého citového zážitku. Je to o to zajímavější, že brazilští scénografové pracují často v nedivadelních prostorech a neváhají otevřít dveře novým divadelním formám i odvážným divadelním experimentům.

Protokol ze zasedání dlouho formuloval malý redakční kolektiv sestavený ze členů poroty, neboť všem členům tohoto hodnotitelského sboru záleželo na přesné formulaci výstižně zdůvodňující udělení jednotlivých cen. Práce trvala dlouho do noci, adekvátní český překlad se do ceremoniálu udílení cen nestačil v plném znění připravit. Proto byl Mel Gussow požádán, aby přednesl při slavnostním udílení cen v angličtině zdůvodnění poroty. V improvizovaném překladu je česky přednesla Helena Albertová.

Expozice Velké Británie vyznamenaná zvláštní zlatou medailí PQ 95

Pražské quadriennale '95_207

Mezinárodní výstava jevištního výtvarnictví a divadelní architektury – **Pražské quadriennale '95**

Průmyslový palác – Výstaviště, Praha, 26. 6. – 16. 7. 1995

**Záštitu převzal prezident České republiky Václav Havel
a primátor Hlavního města Prahy Jan Koukal**

UNESCO zařadilo PQ 95 do Dekády světového kulturního rozvoje s povolením používat loga této Dekády.

Předseda Výboru PQ 95:

MICHAL PROKOP, 1. náměstek ministra kultury ČR

Členové Výboru PQ :

HELENA BRABENCOVÁ, ANNA FREIMANNOVÁ, VÁCLAV KRÁLÍČEK, JANA KUČEROVÁ,
JAROSLAV MALINA, BOHUMIL NEKOLNÝ, HANA NESTĚREKOVÁ, OTA ORNEST, JANA
PREKOVÁ, PETR ŘEHOŘ, JAN VANČURA

Generální komisařka:

HELENA ALBERTOVÁ

Architekt výstavy:

JAN ŠVAŘÍČEK

Tajemnice:

MIROSLAVA POTŮČKOVÁ

Produkce:

PETR HÁJEK

Public relations:

IVANA RYZCOVÁ

Realizace výstavy:

VÝSTAVNICTVÍ CHMURA, OSTRAVA

Předběžný rozpočet:

9,600.000, – Kč

Účastnické země:

ARGENTINA, AUSTRÁLIE, BELGIE, BĚLORUSKO, BRAZÍLIE, BULHARSKO, ČESKÁ REPUB-
LIKA, ČÍNA, DÁNSKO, EGYPT, ESTONSKO, FILIPÍNY, FINSKO, HONGKONG, CHILE,
CHORVATSKO, ISLAND, IZRAEL, JAPONSKO, KANADA, KOREJSKÁ REPUBLIKA, KYPR,
LITVA, LOTYŠSKO, MAĎARSKO, MEXIKO, NĚMECKO, NIZOZEMÍ, NOVÝ ZÉLAND, POLSKO,

208_Pražské quadriennale '95

RAKOUSKO, RUMUNSKO, RUSKO, ŘECKO, SLOVENSKO, SLOVINSKO, SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ, SÝRIE, ŠPANĚLSKO – KATALÁNIE, ŠVÉDSKO, ŠVÝCARSKO, VELKÁ BRITÁNIE

Mezinárodní porota:

ERIC ALEXANDER, teatrolog, divadelní historik, publicista, pedagog – Nizozemí
HEDWIG BELITSKA – SCHOLTZOVA, divadelní historička, kritička, pedagožka – Maďarsko
JOSÉ MANUEL CASTANHEIRA, jevištní a kostýmní výtvarník, pedagog – Portugalsko
JURIJ GNĚDOVSKIJ, architekt, pedagog – Rusko
HELMUT GROSSER, technický ředitel Mnichovské opery, předseda OISTAT – Německo
MEL GUSSOW, divadelní kritik, publicista – USA
SAMPPA LAHDENPERÄ, jevištní a kostýmní výtvarník, pedagog – Finsko
BYOUNG-BOC LEE, jevištní a kostýmní výtvarnice – Korea
IAIN MACKINTOSH, architekt, konzultant „Theatre Project“ – Velká Británie
JAROSLAV MALINA, scénograf, výtvarník, pedagog – Česká republika
MICHELE NOTTERMAN, jevištní a kostýmní výtvarnice, pedagožka – Belgie

Předseda poroty:

JAROSLAV MALINA

Laureáti PQ 95:

ZLATÁ TRIGA – EXPOZICE BRAZILIE – v níž se podařilo povýšit divadlo na slavnostní událost, místo radosti a hlubokého citového zážitku

ZVLÁŠTNÍ ZLATÁ MEDAILE EXPOZICI VELKÉ BRITÁNIE, za příkladné naplnění a ozřejmění tématu PQ 95 „Hledání inscenačního prostoru“

ZLATÁ MEDAILE – SCÉNOGRAFIE – ROBERT EBELING, FRANK HÄNIG, HARTMUT MEYER, PETER SCHUBERT – NĚMECKO – za imaginativní přístup ke klasickému i modernímu divadlu

STŘÍBRNÁ MEDAILE – SCÉNOGRAFIE – ZINOVIJ MARGOLIN – BĚLORUSKO – za scénické návrhy, které pomohly naplnit záměry hry Francoise Saganové Větrný kůň

ANDRIS FREIBERGS – LOTYŠSKO – za scénický návrh k Pendereckého a Bachovu Krédu

JEOUG – SUP YOON – KOREJSKÁ REPUBLIKA – za návrh ke hře Ji – il Kima Řád nebes

ZLATÁ MEDAILE – KOSTÝM – ALEX OLLÉ, CARLES PADRISSA, PETER MINSHALL, CHU OROZ – ŠPANĚLSKO – KATALÁNIE – za oslňující kostýmy z The Mediterranean, Olympic Sea od La Fura dels Baus

STŘÍBRNÁ MEDAILE – KOSTÝM – ANNA KONTEKOVÁ – FINSKO – za soubor kostýmů ke Stravinského opery Slavík

GABRIEL BERRYOVÁ – USA – za soubor kostýmů pro experimentální divadelní představení

Tematická sekce – Publikace o scénografii

ZLATÁ MEDAILE – VĚRA PTÁČKOVÁ – ČESKÁ REPUBLIKA – za knihu Zrcadlo světového divadla

STŘÍBRNÁ MEDAILE – GIORGOS PATSAS – ŘECKO

– za knihu Kostýmní a jevištní výtvarnictví

MAĎARSKO – za katalog maďarské expozice na PQ 95, který je příkladem, jak dokumentovat současnou scénografii

Sekce divadelní architektury:

ZLATÁ MEDAILE – NEBYLA UDĚLENA

STŘÍBRNÁ MEDAILE – BELGIE – za vynikající a originální prezentaci divadelní architektury **ČESKÁ REPUBLIKA**, za expozici věnovanou převážně divadelním prostorům a divadelní architektuře, s přihlédnutím k projektu divadla Archa v Praze architektů Miroslava Meleny, Ivana Plicky a grafika Roberta V. Nováka

Katalog PQ 95

byl vydán ve dvou samostatných jazykových verzích: české a anglické

Odpovědná redaktorka: Jana Pleskačová

Redakční kolektiv: Marie Bílková, Helena Hantáková, Věra Ptáčková, Jarmila Svobodová a Jan Šrámek

Návrh obálky a grafická úprava: Bohumil Franc

Náklad: česká verze 800 ks, anglická verze 1. 200 ks

Cena: 80, – Kč za českou verzi, 160, – za anglickou verzi

Tisk: Printes

Po redakční uzávěrce dodaly podkladové materiály ještě Egypt, Kanada, Mexiko, Švédsko, Španělsko, ESC (European Scenography Centres). Tyto materiály byly vytištěny na samostatné archy a volně vkládány do již svázaných katalogů.

Technické údaje:

Počet zúčastněných zemí: **42**

(z původně přihlášených 45 zemí účast odřekly nebo se neozvaly Azerbajdžán, Filipíny, Venezuela)

Počet zúčastněných umělců a kolektivů: **331 SCÉNOGRAFŮ, ARCHITEKTŮ A TVŮRČÍCH KOLEKTIVŮ**

Počet vystavujících českých umělců a architektů: **23**

Počet vystavujících škol: **69 Z 26 ZEMÍ**

Sekce publikací o scénografii se účastnilo **16 ZEMÍ SE 107 EXPONÁTŮ**

Využitá výstavní plocha v Průmyslovém paláci – **8. 537 m²**

Instalační materiál

zajistila produkce Výstavnictví Chmura – Ostrava na klíč. Původní záměr zapůjčit si manekýny z obchodního domu Kotva, neboť Výstavnictví jich mělo málo, byl pro vysoké výpůjčné zamítnut. Také ochota strahovských premonstrátů, kteří pro kostýmní sekci PQ nabídli konstrukce určené na zavěšení ornátů, nebyla využita, neboť tento typ konstrukcí pro výstavní účely nevyhovoval.

Návštěvnost **CCA 10.000 PLATÍCÍCH DIVÁKŮ** (bez hromadných návštěv turistických skupin, které nejsou registrovány).

